

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Sara Helenius

Rättsprinciper eller trygghetsargument som lagstiftningsmotiv?

En komparativ studie mellan Sverige och Danmarks lagstiftning mot
gängkriminalitet.

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats
Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Per Nilsén

Termin: HT2021

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRKORTNINGAR OCH DEFINITIONER	4
INLEDNING	5
1.1 Syfte och frågeställningar	7
1.2 Avgränsning	7
1.3 Metod och material	8
1.4 Tidigare forskning	9
1.5 Disposition	11
JÄMFÖRELSEFAKTOR (1)	12
1.6 Reglering i Danmark	12
1.6.1 Bandepakke I	12
1.6.2 Bandepakke II	13
1.6.3 Bandepakke III	14
1.6.4 Skärpta straffzoner	15
1.7 Reglering i Sverige	17
1.7.1 34-punktsprogrammet	17
1.7.2 Slopad ungdomsrabatt	17
1.7.3 Skärpta straff för enskilda brottstyper	19
1.7.3.1 Narkotikabrott	19
1.7.3.2 Vålds och hotbrottslighet	20
JÄMFÖRELSEFAKTOR (2)	22
1.8 Legitimeringsgrunder i Danmark	22
1.8.1 Problembild	22
1.8.2 Bandepakke I	22
1.8.3 Bandepakke II	23
1.8.4 Bandepakke III	23
1.8.5 Skärpta straffzoner	24
1.9 Legitimeringsgrunder i Sverige	25
1.9.1 Problembild	25
1.9.2 Allmänna straffteoretiska utgångspunkter	26
1.9.3 Narkotikabrott	28
1.9.4 Slopad ungdomsrabatt	28
1.9.5 Vålds och hotbrottslighet	29

1.9.5.1	Skärpt straffskalan för misshandel är inte motiverat	29
1.9.5.2	Skärpt straffskala för olaga tvång och hot är motiverat	30
1.9.5.3	Skärpt straffskala för rån är motiverat	31
ANALYS		32
1.10 Analys jämförelsefaktor (1)		32
1.10.1	Skillnader och likheter	32
1.10.2	Förklaringshypotes	34
1.11 Analys jämförelsefaktor (2)		34
1.11.1	Legitimeringsgrunder i Danmark	34
1.11.2	Legitimeringsgrunder i Sverige	35
BILAGA A		37
BILAGA B		38
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING		40

Summary

Gang-related crime has increased the last decade in both Denmark and Sweden. Despite similar problems with organized crimes, the two countries have applied different approaches. Denmark has to a higher extent introduced extraordinarily strict rules against people who are active in an organized criminal gang. The purpose of this study is (1) to describe the legislation/proposals regarding gang-related crime in each country, and (2) to examine which reasons each country highlights to legitimize the chosen legislative method.

The sources used for this paper consists of legislations, bills and government statements from each country. This is a comparative study between the approaches used by Sweden and Denmark in their legislation against gang related crime. In addition, legal dogmatic methods will be used to determine the legal development and applicable law in each country.

The results in (1) show that there are extensive differences in the criminal law against gang related crime between the countries. Sweden takes a passive approach to increased punitive measures in comparison to Denmark. The laws that exist in Denmark do not exist in Sweden, and the penalty increases proposed in Sweden mostly correspond to the penalty scales that already exists in Denmark.

The results in (2) highlights that the bills in Denmark are legitimized by designating an overriding protection interest that must be secured at all costs. The interest in protection that motivates the studied bills is the security for law-abiding citizens. The proposals that have been put forward in Sweden are to a greater extent a product of balances between interest's worthy of protection and criminal theoretical starting points. Considerations are made between the principle of proportionality, the principle of

equivalence, consistency, predictability and credibility, and the principle of humanity.

Sammanfattning

Gängkriminalitet har ökat det senaste årtiondet i både Danmark och Sverige. Trots de i princip identiska problemen har Danmark, men inte Sverige infört extraordinärt hårda regler mot personer vilka är verksamma inom ett kriminellt nätverk. Syftet för denna framställning är (1) dels att beskriva lagstiftningen/förslag beträffande gängkriminalitet i respektive land, (2) dels undersöka vilka skäl respektive land lyfter fram till stöd för vald lagstiftningsmetod.

Analysmaterialet består av lagstiftning, lagförarbeten samt regeringsskrivningar i respektive land. Studien utgör en komparativ studie mellan Sveriges och Danmarks förhållningssätt till lagstiftning mot gängkriminalitet. Därutöver kommer en rättsdogmatisk metod att tillämpas i syfte att fastställa rättsutvecklingen samt gällande rätt i respektive land.

Resultatet i (1) visade att det fanns omfattande skillnader vad beträffar den straffrättsliga behandlingen av gängrelaterad brottslighet mellan länderna. Sverige intar en i förhållande till Danmark passiv inställning till straffhöjande åtgärder. De reglerna som finns i Danmark, finns inte i Sverige, och de åtgärder som föreslås i Sverige motsvarar i princip de straffskalor som redan finns i Danmark.

Beträffande resultatet i (2) legitimeras lagförslagen i Danmark genom ett utpekande av ett överordnat skyddsintresse som måste tryggas till varje pris. Skyddsintresset som motiverar de studerade lagförslagen är tryggheten för laglydiga samhällsmedborgare vilka riskerar att hamna i skottlinjen vid en gängrelaterad konflikt. De förslag vilka förts fram i Sverige är i högre utsträckning en produkt av avväganden mellan skyddsvärda intressen samt straffteoretiska utgångspunkter. Det görs avvägningar utifrån proportionalitetsprincipen, principen om ekvivalens, konsekvens, förutsebarhet och trovärdigt samt humanitetsprincipen.

Förkortningar och definitioner

Prop.	Proposition
SOU	Statens offentliga utredningar
Mot.	Motion
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
LFF	Lovförslag (lagförslag)
LFTB	Lovförslag tillägsbetänkning (lagförslag tillägsbetänkande)
EKMR	Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter
L	Lov (Lag)
Uppkriminalisering	Straffvärdet för en gärning som redan är kriminaliserad höjs.
Nykriminalisering	En gärning som tidigare varit laglig kriminaliseras
Bandepakke	Gängpaket

Inledning

En ökning av det gängrelaterade våldet samt dess alltmer hänsynslösa karaktär är för Sveriges vidkommande ett faktum. Kriminella nätverk har sedan 2010 tredubblats, våldet har blivit råare och allt fler pojkar rekryteras till kriminella nätverk i ung ålder.¹ Vid en europeisk jämförelse ligger Sverige högt i fråga om dödligt våld med skjutvapen.²

Trots utvecklingen, har den straffrättsliga lagstiftningen beträffande gängkriminaliteten förhållit sig passiv i Sverige i jämförelse med Danmark. Det senaste decenniet har regeringen tagit initiativ till 60 förhållandevis milda straffskärpningar relaterade till den organiserade brottsligheten.³

Danmark har sedan 2009 infört olika lagreformer med syftet att få bukt med gängkriminaliteten. De så kallade *bandepakker* vilka är tre till antal kom 2009, 2014 och 2017 och innehåller extraordinärt hårda regler riktade mot gängkriminella. *Bandepakke I* gjorde det möjligt att fördubbla straffen för brott vilka kunde kopplas till en ömsesidig gängkonflikt.⁴ *Bandepakke II* utvidgade nyss nämnda bestämmelse, skärpte straffen för olagligt vapeninnehav samt begränsade möjligheten till villkorlig frigivning av gängmedlemmar.⁵ *Bandepakke III* utvidgade lagen till att omfatta uppehållsförbud för bestämda områden med ett straffhot om två års fängelse, samt begränsade möjligheten till villkorlig frigivning ytterligare.⁶ Sistnämnda lag hade även till syfte att skapa trygghet åt den danska befolkningen genom att hålla gängmedlemmar fängslade under en så lång period som möjligt.⁷ 2018 kom det vidare en lag vilket gjorde det möjligt

---

¹ Wierup s.10–11

² SOU 2021:68 s. 49

³ Regeringskansliet s.1

⁴ L 2009-06-12

⁵ L 2014-06-25

⁶ L 2017-12-05

⁷ Minke s.1

för polisen att tillfälligt peka ut områden inom vilka dubbla straff för särskilt föreskrivna brott råder.⁸

För svenskt vidkommande saknas jämförbara åtgärder. Däremot presenterade regeringen hösten 2019 ett 34 punktsprogram med förslag på åtgärder för att stävja gängkriminaliteten. Ett av förslagen var att införa generella straffskärpningar för brott vilka anses vara vanligt förekommande inom den organiserade brottsligheten.⁹ Till skillnad från Danmark, finns det inget förslag om en fördubbling av straff för gängkriminella. Däremot presenterade Moderaterna 2020 ett förslag om 10 mönsterbrytande reformer för att stoppa gängkriminaliteten. Åtgärderna är tydligt utformade med de danska reglerna som inspiration där dubbla straff exempelvis föreslås.¹⁰

Bandepakke I motiverades av att det hade förekommit våldsamma episoder mellan rivaliserande motorcykelgrupper i Köpenhamn.¹¹ Samma problem var emellertid lika utpräglad i Sverige.¹² Trots detta infördes det i princip inga lagstiftande åtgärder till skillnad från i Danmark.

Ländernas rättssystem är i övrigt förhållandevis lika, som ett led i det nordiska samarbetet som påbörjades i slutet av 1800 talet. Samarbetet sträckte sig till det kriminalpolitiska området och 1962 grundades det nordiska samarbetsrådet för kriminologi, vilket fick ett stort genomslag för samtliga nordiska regeringar och kriminologer.¹³

Trots att problembilden är densamma samt att rättssystemen har en gemensam historia och utformning, är distinktionen vad beträffar den straffrättsliga behandlingen uppseendeväckande. Vad som är intressant är således på vilka grunder respektive land legitimerar vald lagstiftningsmetod.

---

⁸ § 6 a. politiloven, § 81 d straffeloven

⁹ 34 punktsprogrammet

¹⁰ Mot. 2020/21:3365 s.1

¹¹ Straffeloven 81 § a, karnov kommentar

¹² Petersson, *Aftonbladet*

¹³ Träskman s. 335

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet för denna framställning är dels att beskriva lagstiftningen/förslag beträffande gängkriminalitet i respektive land, dels undersöka vilka skäl respektive land lyfter fram till stöd för vald lagstiftningsmetod.

Anledningen till studiens ämnesval kan härledas till dess dagsaktuella karaktär. Debatten om straffhöjande åtgärder blossade upp när fem medlemmar från ett kriminellt nätverk i Rinkeby ställdes inför dansk domstol. Medlemmarna som var mellan 17 och 23 år gamla fick livstid respektive 16 års fängelse för att ha skjutit ihjäl två personer med koppling till ett rivaliserande nätverk. Samma gärning hade i Sverige bedömts betydligt lindrigare.

Mot ovan angivna syfte ämnar framställningen besvara följande frågeställningar:

1. Hur ser den danska lagstiftningen på området ut?
2. Hur ser de svenska förslagen på området ut?
3. Vilka grunder lyfter Sverige fram till stöd för den försiktighet som iakttagits?
4. Vilka grunder lyfter Danmark fram till stöd för den lagstiftning som vidtagits?

1.2 Avgränsning

Denna framställning avser enbart att studera straffskärpande åtgärder i respektive land. Det bör nämnas att de gängrelaterade lag/lagförslagen omfattar åtgärder av flera slag. Exempelvis möjligheten att vittna anonymt, processrättsliga regler, samt förebyggande åtgärder. Dessa kommer med hänsyn till tid och rum inte behandlas i fortsättningen.

För danskt vidkommande innebär det att bestämmelsen om dubbla straff för gängrelaterade brott, samt dubbla straff inom skärpta straffområden är relevanta.

För svenskt vidkommande kommer de förslag som har till syfte att medföra en straffskärpande effekt att diskuteras. Däribland slopad straffreduktion för unga myndiga samt straffskärpningar för en del brott som identifierats vanligt förekommande i kriminella nätverk.

1.3 Metod och material

Denna framställning utgör en komparativ studie mellan Sverige och Danmarks förhållningssätt till lagstiftning mot gängkriminalitet. Genom att undersöka vilka skillnader och likheter som finns mellan länderna, ges en bredare förståelse för på vilka sätt lagförslagen om gängkriminalitet har/kan legitimeras.¹⁴ Jämförelsen är tacksam med hänsyn till att länderna i övrigt har liknande rättssystem. Av den anledning minskar eventuella bakomliggande faktorer till dom straffrättsliga skillnaderna.

Uppsatsen kommer vidare innehålla rättsdogmatiska inslag vid besvarandet av frågeställning 1 och 2. Detta har varit nödvändigt vid fastställande av rättsutvecklingen samt gällande rätt i respektive land. Utgångspunkten för en rättsdogmatisk metod är att ett problem ska kunna lösas genom att applicera en rättsregel på detsamma.¹⁵ Problemet får i detta fall gestalta frågeställning 1 och 2. Lösningen är att fastslå vilka förslag som lagts fram i Sverige, vad gällande rätt är i Danmark, samt på vilket sätt den har utvecklats.

I syfte att vara så konsekvent som möjligt, har jag valt att studera motsvarande källor i respektive land.¹⁶ Materialen kommer uteslutande

---

¹⁴ Nääv och Zamboni s. 143

¹⁵ Ibid. s. 21

¹⁶ Ibid. s. 21

hämtas från allmänt accepterade rättskällor i form av lagstiftning, lagförarbeten, lagkommentarer samt övriga regeringsskrivningar från respektive land.

Vid tolkning av de lagar/förslag som krävs vid besvarandet av frågeställning 2 och 3, har jag i så hög utsträckning som möjligt tolkat de bokstavstroget. På detta sätt minimeras subjektiva inslag.

1.4 Tidigare forskning

Journalistiska skildringar av gängkriminaliteten har Lasse Wierup och Diamant Salihu gestaltat i varsin bok *"Gangsterparadiset"* och *"Tills alla dör"*. Böckerna har bidragit med en värdefull helhetsförståelse av det bakomliggande problemet.

Det kan även konstateras att flera författare har ägnat sig åt komparativa studier på det kriminalpolitiska området, däremot är det oftast Norden som jämförs med andra länder. Skandinavians straffrättssystem har porträtterats som human, tolerant och liberal vid en jämförelse med andra straffrättssystem. Detta synsätt förmedlas bland annat av Professor John Pratt och Anna Eriksson, två framstående forskare inom kriminologi, som benämner nyss nämnda fenomenen som *"den skandinaviska (nordiska) exceptionalismen"*.¹⁷ Fenomenet har tidigare analyserats av Michael Tonry och Lappi Sepälä, som i boken *Crime and Justice in Scandinavia* delar bilden av ett nordiskt humant straffsystem.¹⁸

Per Ole Träskman ifrågasätter fenomenet och menar att en sådan föreställning inte nödvändigtvis är förankrad i verkligheten. Han menar att den kriminalpolitiska ideologin i de nordiska länderna aldrig varit fullständigt sammanfallande, men att det möjligen finns vissa gemensamma utgångspunkter. Exempelvis att kriminalpolitiken och straffrättspolitiken

---

¹⁷ Pratt och Eriksson s.136

¹⁸ Tonry och Seppälä s. 107

ska vara rationell, human, bygga på empirisk kunskap samt att straffrättspolitiken ska bygga på två viktiga komponenter; en defensiv kriminalpolitik och en nyklassisk syn på straffmätning och påföljdsval.¹⁹ Den defensiva modellen är till skillnad från den offensiva normativ till sin karaktär. Modellen framhåller att individer måste skyddas mot statens maktmissbruk som kan ta sig uttryck i en överdriven repression i lagliga eller olagliga former.²⁰ Straffrättens primära syfte är att reagera på ett oönskat beteende på ett moraliskt försvarbart sätt.²¹

Träskman anser att beskrivningen av de nordiska straffrättssystemen är starkt generaliserad och i bästa fall motsvarar en idealbild vilken inte tar hänsyn till nationella skillnader. Träskman diskuterar även straffskalor och dess utveckling i Norden, som vid en internationell jämförelse är förhållandevis låga. Däremot har medvetna straffhöjningarna under senare tid legat för handen avseende många brottstyper. I praktiken har dessa åtgärder lett till omfattande skillnader vad beträffar den samlade mängd fängelse som döms ut av domstolarna i främst Danmark.²² Samma trend går även att identifiera i Sverige, men inte i lika stor och sträng omfattning.

Träskman konstaterar att det har skett förskjutningar av den politiska och ideologiska värderingen på det kriminalpolitiska området. Principen om ultima ratio vilken ger uttryck för att såväl nykriminalisering som uppkriminalisering enbart ska ske som sista utväg, har ersatts med hänvisningar till "*det allmänna rättsmedvetandet*" samt en "*effektiv kamp mot brott och brottslingar*". Genom sådant språkbruk undanröjs skäl med förankring i empiri och rationalitet.²³

---

¹⁹ Träskman s. 335

²⁰ Ibid. s. 336–337

²¹ Ibid. s. 336

²² Ibid. s. 345

²³ Ibid. s. 352–353

1.5 Disposition

Efter denna inledande del avser jag att genomföra granskningen med stöd av två jämförelsefaktorer, vilka även sätter ramen för arbetets disposition. Valda faktorer är (1) Regleringen/förslag i respektive land samt (2) Legitimeringsgrunder i respektive land.

I kapitel 2 avser jag därmed beskriva befintlig lagstiftning samt förslag i respektive land. Här ges en förståelse för gällande rätt, därutöver belyses även rättsutvecklingen och skillnaderna beträffande lagstiftningsviljan mellan länderna.

Därefter presenteras i kapitel 3 en jämförelse av på vilka grunder respektive land har argumenterat för vald lagstiftningsmetod. Denna jämförelse grundar sig i det material som använts under jämförelsefaktor (1). Beträffande denna granskning tåls det framhållas att omfattningen av beredningsarbetena skiljer sig väsentligt åt i respektive land. Förarbetena i Danmark innefattar mellan 5–40 sidor till skillnad från de svenska som är mellan 300–400 sidor, vilket av förklarliga skäl även kommer spegla omfattningen av redogörelsen.

I Kapitel 4 sammanfattas avslutningsvis studiens slutsatser och analyser i en uppsamlade diskussion.

Jämförelsefaktor (1)

1.6 Reglering i Danmark

1.6.1 Bandepakke I

I likhet med Sveriges bestämmelser om försvårande omständigheter finns det för danskt vidkommande en del allmänt hållna regler vilka kan ha en straffskärpande effekt mot gängkriminalitet.²⁴ I samband med att *Bandepakke I* lanserades 2009 infördes däremot regler vilka mer specifikt avser brott kopplade till gängkriminalitet. Huvudsakligen infördes en ny bestämmelse i § 81 a. straffeloven. Regeln fastslog att vissa allvarliga brott ska föranleda dubbel bestraffning under förutsättningen att bestämmelsens övriga rekvisit är uppfyllda.²⁵

För att bestämmelsen ska vara tillämplig måste det för det första vara fråga om ett allvarligare brott vilket enligt svensk rätt motsvarar misshandel, olaga tvång, olaga frihetsberövande, olaga hot, rån samt utpressning.²⁶

Bestämmelsens andra stycke pekar ut brott som enligt dansk rätt redan är föreskrivna med livstidsfängelse. De brott som omfattas motsvarar enligt svensk rätt bland annat mord, mordbrand samt allmänfarlig ödeläggelse.²⁷ Har nyss nämnda brottstyper begåtts inom ramen för en gängkonflikt ska det vid påföljdsbestämmelsen tas upp som en synnerligen försvårande omständighet.²⁸

Vidare måste brottet kunna kopplas till en pågående konflikt mellan två rivaliserande grupper av en inte helt obetydlig intensitet och tid. Skjutvapen,

---

²⁴ § 81 straffeloven, 29 kap. 2 § Brottsbalken

²⁵ LFF 2009-04-29 s.23

²⁶ SOU 2021:68 s.113

²⁷ Ibid. s.113

²⁸ LFF 2009-04-29 s.23

vapen eller sprängämnen måste exempelvis ha använts flera gånger på varje sida.²⁹ Enskilda våldsangrepp utan ömsesidigt samband är således inte tillräckligt för bestämmelsens tillämplighet. Det samma gäller vid våldsdåd som begås mot en medlem av en rivaliserande grupp efter att konflikten de emellan har upphört. Detta oberoende av eventuella hämndmotiv i förhållande till tidigare brott som begåtts under en pågående konflikt, samt risken för att konflikten blossar upp igen. Bedömningen av huruvida det föreligger en konflikt vid gärningstillfället görs mot bakgrund av tillgängliga uppgifter samt frekvensen av de angrepp som sker mellan de rivaliserande grupperna.³⁰ Det saknar däremot betydelse för bedömningen vad konflikten handlar om, eller varför den uppkom.³¹

Till sist är antalet personer vilka ingår i respektive grupp relevant för bestämmelsens tillämplighet. Grupperna måste bestå av mer än en person på varje sida om konflikten. Definitionen av vad som utgör en grupp ska tolkas vittgående. Lösare grupperingar som har ett gemensamt syfte, mål eller enbart har ett fast reaktionsmönster i vissa situationer omfattas av bestämmelsen.³²

1.6.2 Bandepakke II

Denna lag fokuserar främst på brottsförebyggande åtgärder mot gängkriminaliteten. Däremot finns det vissa ändringar vilka är relevanta för denna studie. Bestämmelsen i § 81 straffeloven utvidgades genom att bestämmelsens ordalydelse ändrades från. ”*et gensidigt opgør*” (*en ömsesidig uppgörelse*) till ”*en konflikt*”. Tidigare krav på att konflikten ska ha karaktären av en uppgörelse, att båda grupper ska ha utfört attacker som en del av en pågående konflikt, samt att användandet av skjutvapen ska ha skett flera gånger, tas bort.³³

---

²⁹ Ibid. s.1

³⁰ Ibid. s.23

³¹ Ibid. s.24

³² Ibid. s.24

³³ L 2014-06-25, karnov kommentar

Däremot måste åtminstone en av parterna ha använt skjutvapen, vapen eller explosiva ämnen vid ett tillfälle. Förutom detta ställs det inga särskilda krav på konflikten för att den ska omfattas av bestämmelsen. Det betyder att ett angrepp som sker flera år efter att ett första skjutvapenangrepp har ägt rum nu omfattas av bestämmelsen.³⁴

Det är inte heller ett krav på att båda parter har utfört attacker som en del av konflikten. Bestämmelsen kommer således vara tillämplig även i en situation där en grupp förföljer en annan grupp som i sin tur förhåller sig passiv, så länge förföljelsen grundar sig i en konflikt mellan grupperna, där det tidigare har använts skjutvapen.³⁵

Det utvidgade tillämpningsområdet skulle enligt förarbetena även få till följd att angrepp riktade mot personer som inte har anknytning till en grupp kan omfattas av bestämmelsen under förutsättningen att brottet kan härledas till en konflikt. Det kan till exempel röra sig om ett brott som begåtts mot polisen i samband med ett gripande, hot mot ett vittne, eller situationer i vilken gärningsmannen av misstag förväxlat offret för en medlem i en rivaliserande grupp.³⁶

1.6.3 Bandepakke III

2017 infördes *bandepakke III* då antalet gängrelaterade skottlossningar på offentliga platser hade tredubblats från 2015–2016. De flesta bestämmelserna vilka presenterades i detta paket, är av processrättslig karaktär.³⁷ Däremot infördes det vissa åtgärder som är av intresse för denna uppsats. Det tillhandahålls en möjlighet att döma ut ett generellt uppehållsförbud för personer med anknytning till en grupp, som antingen

---

³⁴ LFBT 2014-05-27 s. 2

³⁵ Ibid. s. 3

³⁶ Ibid. s. 4

³⁷ LFF 2017-04-26 s.1

har begått ett brott som omfattas av § 81 a straffeloven, narkotikalagstiftningen eller vapenlagen, med ett straffhot på två års fängelse.³⁸

Tillämpningsområdet i § 81 a straffeloven vidgas till att omfatta brott vilka är ägnade att framkalla en konflikt utan att skjutvapen eller andra särskilt farliga medel har använts.³⁹ Tidigare omfattade bestämmelsen enbart brott som skett till följd av en konflikt där skjutvapen använts vid ett tillfälle. Numera är bestämmelsen tillämplig om brottet är ägnat att framkalla en konflikt mellan grupper där skjutvapen riskeras att användas. I praktiken innebär detta att åklagaren inte behöver lägga fram bevis för att gärningen har bakgrund i en konflikt för att dubbla straff ska kunna utdömas.⁴⁰ Vid bedömningen tas det i stället hänsyn till huruvida grupperna är kända för att inneha skjutvapen, om de har ett känt reaktionsmönster i konflikter som tyder på vapenanvändning. Det fästs vidare vikt vid om gärningsmannen är i besittning av olagliga skjutvapen, skottsäkra västar eller andra indikerande föremål samt eventuella spänningar mellan grupperna.⁴¹

Vidare tas systematisk eller organiserad utpressning upp som en försvårande omständighet, straffet kan därmed höjas med en tredjedel. Inkorporeringen tar sikte på fall där gäng systematiskt eller organiserat tar ut skyddspengar av näringsidkare för att låta de vara i fred.⁴²

1.6.4 Skärpta straffzoner

Som ett led i folketingets målsättningsförslag ”*Et Danmark uden parallelsamfund*” infördes 2018 en möjlighet för polisen att utse så kallade ”skärpta straffzoner”.⁴³ Lagändringen har gett polisen befogenhet att peka ut

---

³⁸ Torp och Holst (L 2017-12-05 nr 1402), karnov kommentar

³⁹ §81 a straffeloven, karnov kommentar

⁴⁰ LFF 2017-04-26 s.15

⁴¹ Ibid. s.15

⁴² § 286, st. 1 straffeloven, karnov kommentar

⁴³ Svendsen (L 2018-12-18 nr 1543), karnov kommentar

vissa geografiska områden, inom vilka straffet för en rad föreskrivna brott höjs till det dubbla under en tidsbegränsad period om max tre månader som kan förlängas om kriminalitetsbilden efter tidsperioden kvarstår.⁴⁴ De brottstyper som omfattas är sådana som är ägnade att skapa otrygghet för personer som befinner sig i området. Exempelvis våld mot tjänsteman, vittneshot, mordbrand, deltagande i en upplöst eller förbjuden förening, överträdelse av uppehållsförbud, deltagande i slagsmål på allmän plats, misshandel, grov misshandel, stöld, inbrott, utpressning, rån, vandalism, snatteri, tillgrepp av fortskaffningsmedel, narkotikabrott samt olika typer av vapenbrott. Brott vilka inte omfattas, men som begås i ett utpekade område kan tas upp som en försvårande omständighet.⁴⁵ Bestämmelsen är till skillnad från § 81 a. straffeloven generellt tillämplig och omfattar samtliga personer oaktat anknytning till ett kriminellt nätverk.⁴⁶

Det finns emellertid begränsningar vilka polisen är skyldiga att förhålla sig till vid utpekandet av dessa områden. Det måste enligt polisens bedömning, finnas en extraordinär kriminalitetsbild, som i väsentlig mån är ägnad att skapa otrygghet för människor som befinner sig i området.⁴⁷ Polisen måste motivera sitt beslut samt redogöra för att en skärpt straffzon utgör ett lämpligt verktyg för att återställa tryggheten i området.⁴⁸ Införandet av skärpta straffzoner ska följaktligen bara beslutas i det fall andra åtgärder inte tillräckliga för att uppnå syftet.⁴⁹ Därutöver får det skärpta straffområdet inte vara större än vad som är nödvändigt, polisen får inte peka ut en hel kommun eller en större stad.⁵⁰

Besluten ska vara skriftliga och fattas av någon inom polisens ledningsgrupp. Därefter ska det offentliggöras vilket görs genom ett

---

⁴⁴ § 81 d straffeloven

⁴⁵ LFF 2018-10-03, s. 1

⁴⁶ § 6 a. politiloven, § 81 d straffeloven

⁴⁷ § 6 a. politiloven, § 81 d straffeloven

⁴⁸ § 6 a. st 2, 3 Politiloven

⁴⁹ LFF 2018-10-03 s. 4

⁵⁰ Ibid. s.3

pressmeddelande samt på polisens hemsida och kan i det fall polisen anser det ändamålsenligt ske genom skyltning.⁵¹

I **bilaga A** återfinns en sammanfattande tabell av den lagstiftning mot gängkriminella som finns i Danmark samt eventuella motsvarigheter i Sverige.

1.7 Reglering i Sverige

1.7.1 34-punktsprogrammet

2019 lanserade Sveriges regering det så kallade 34 punktsprogrammet, som innehåller brottsförebyggande initiativ gentemot gängkriminalitet. Som nämnt i inledningen är lagstiftningsåtgärderna i jämförelse med de danska försiktigt utformade. Detta blir tydligt med hänsyn till att det enbart finns få initiativ som är av straffskärpande karaktär. Därutöver tåls det nämnas att de flesta initiativen ännu är på förslagsnivå.

1.7.2 Slopad ungdomsrabatt

Regeringen har för det första föreslagit att den straffrättsliga särbehandlingen av unga lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år ska avskaffas.⁵² Motsvarande ungdomsreduktion finns vare sig i Danmark eller något annat nordiskt land.⁵³ Regeringen föreslog följande åtgärder:

1. Slopad straffrabatt för unga myndiga i åldern 18–20 för samtliga brott.
2. Det ska inte krävas särskilda skäl för att döma ut fängelsestraff till lagöverträdare i nyss nämna åldersgrupp.

---

⁵¹ Ibid. s.5

⁵² Prop 2021/22:17 s. 25

⁵³ Ibid. s. 24

3. Samma straff ska kunna dömas ut som för andra myndiga lagöverträdare, exempelvis fängelse på livstid.⁵⁴

Flertalet remissinstanser ifrågasatte behovet av ett generellt slopande av ungdomsreduktionen. Det föreslogs att en fortsatt straffreduktion bör tillämpas vid mindre allvarliga brottslighet.⁵⁵ Som grund för detta anfördes att ett fängelsestraff i tidig ålder riskerar att vara kontraproduktiv. Den kriminella exponeringen ett fängelsestraff innebär riskerar att den unge personen i högre utsträckning befäster en kriminell livsstil, och kommer ut i samhället mer kriminell än tidigare.⁵⁶

Däremot instämmer remissinstanserna i att samhället, vid allvarligare brottslighet som inte är föreskrivet med lindrigare straff än fängelse i ett år, måste kunna reagera med adekvata sanktioner vilket den nuvarande ordningen inte tillförsäkrar. En ordning som inte har befogenhet att utdöma tillräckligt ingripande åtgärder riskerar att undergräva straffsystemets legitimitet och trovärdighet.⁵⁷

I det särskilda yttrandet till propositionen återfinns ett förslag som på ett mer specifikt sätt avser gängkriminalitet. Det föreslås att den generella straffreduktionen inte bör tillämpas vid återfall i allvarlig brottslighet som är kopplad till gängkriminalitet. Utredningen erkänner att en sådan lösning kan vara fördelaktig, med hänsyn till att det skulle träffa brottslighet i gängmiljöer där unga lagöverträdare är vanligt förekommande.⁵⁸

Utredningen landar emellertid i att det finns skäl vilka överväger en sådan lösning. Återfall och brott som begås i organiserad form utgör redan straffskärpningsgrunder enligt 29 kap. brottsbalken. Det framhålls vidare att en sådan ordning skulle resultera i markanta skillnader vid straffmätningen som strider mot proportionalitetsprincipen.⁵⁹

---

⁵⁴ Ibid. s.1

⁵⁵ Ibid. s.25

⁵⁶ Ibid. s.25

⁵⁷ Ibid. s. 24

⁵⁸ Ibid. s. 25-27

⁵⁹ Ibid. s. 30–31

Vad beträffar lagöverträdare i åldern 15–17 anser i princip alla remissinstanser inklusive regeringen att den nuvarande ordningen har goda skäl för sig.⁶⁰ I praktiken kommer straffreduktionen tillämpas för personer under 18 år, samt vid mindre allvarliga brott för personer under 21 år.⁶¹ Straffsättningen för unga myndiga vilka begår allvarligare brott kommer att mötas med strängare straff än tidigare. Däremot finns det fortsatt möjlighet att beakta den tilltalades ålder som en förmildrande omständighet.⁶²

1.7.3 Skärpta straff för enskilda brottstyper

Till skillnad från Danmark, diskuteras det för svenskt vidkommande enbart generella straffhöjningar för brott vilka ansetts vanligt förekommande inom gängkriminaliteten. Identifierad brottslighet är narkotikabrott samt vålds och hotbrottslighet innefattande mord, grövre former av misshandel, människorov, grovt olaga tvång, grovt olaga hot, rån och utpressningsbrottslighet samt allmänfarlig ödeläggelse.⁶³ Till följd av åtgärdernas generella karaktär kommer straffskärpningarna även påverka lagöverträdare som inte kan kopplas till ett kriminellt nätverk.⁶⁴ Åtgärderna är inte i närheten så ingripande som de i Danmark. Regeringen hävdar däremot att straffskärpningarna ska ses som en helhet. Åtgärderna kan vara parallellt tillämpliga, varför straffskärpningseffekten trots allt kan bli kraftig.⁶⁵

1.7.3.1 Narkotikabrott

Beträffande narkotikabrottsligheten landar utredningen i att minimistraffet för brott som avser gatuförsäljning av en mindre mängd narkotika ska höjas från 14 dagar till sex månaders fängelsestraff.⁶⁶ Åtgärden riktar sig i huvudsak mot den gatuförsäljning som gängkriminella personer ägnar sig åt. Mot bakgrund av att sådan försäljning främst avser en mindre mängd

---

⁶⁰ Ibid. s. 35

⁶¹ Ibid. s. 36

⁶² Ibid. s. 36

⁶³ SOU 2021:68 s. 173

⁶⁴ Ibid. s. 175

⁶⁵ Ibid. s. 27

⁶⁶ Ibid. s. 359

narkotika, anser gängbrottsutredningen att straffet för grovt narkotikabrott ska lämnas oförändrad.⁶⁷

1.7.3.2 Vålds och hotbrottslighet

Allvarlig vålds och hotbrottslighet har pekats ut som karaktäristiska brottstyper vilka kriminella nätverk inriktar sig på. Gängen besitter ett stort våldskapital som både leder till otrygghet och upprätthållande av rådande tystnadskultur.⁶⁸ Det finns därmed grund att överväga skärpta straff för dessa typer av brott.⁶⁹

Utredningen anser att straffskalorna för mord, dråp, allmänfarlig ödeläggelse, människodrap, grov misshandel och synnerligen grov misshandel redan är belagda med tillräckligt stränga straff varför de lämnas utanför utredningens överväganden.⁷⁰ Utredningen kommer däremot fram till att straffhöjningar bör ske för grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, rån och utpressning.

Minimistraffet för grovt olaga tvång höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.⁷¹ Straffskalan för olaga tvång av normalgraden bör inte ändras eftersom straffskalorna för olaga tvång och grovt olaga tvång fortfarande kommer överlappa varandra.⁷² Maximistraffet för olaga hot höjs från ett till två år fängelse. Minimistraffet för grovt olaga hot höjs från fängelse i nio månader till ett år.⁷³ Minimistraffet för rån höjs från fängelse i ett år till fängelse i ett år och sex månader. Dessutom föreskrivs att rån avseende betalningsverktyg omfattas av straffbestämmelsen.⁷⁴

Maximistraffet för utpressning höjs från fängelsestraff i två år till fängelsestraff i tre år. Avslutningsvis höjs straffskalan för grov utpressning

---

⁶⁷ Ibid. s. 355

⁶⁸ Ibid. s. 173

⁶⁹ Ibid. s. 174

⁷⁰ Ibid. s. 174-175

⁷¹ Ibid. s. 181

⁷² Ibid. s. 183

⁷³ Ibid. s. 183

⁷⁴ Ibid. s. 186

från fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år till fängelse i lägst två och högst åtta år.⁷⁵

I **bilaga B** sammanfattas och jämförs de straffåtgärder som har föreslagits i Sverige med Danmark.

---

⁷⁵ Ibid. s. 197

Jämförelsefaktor (2)

1.8 Legitimeringsgrunder i Danmark

1.8.1 Problembild

Problembilden som förmedlas genom de danska lagförarbeten är i jämförelse med den svenska mer deskriptiv. Olika förklaringsmodeller till orsaken för gängkriminalitet benämns inte. Situationen beskrivs emellertid som akut och värdeladdade meningar som *”denne dybt alvorlige situation”*⁷⁶ (denna djupt allvarliga situation) samt *”denne groteske situation er helt usædvanlig og ekstraordinær”*⁷⁷ (denna groteska situation är helt ovanlig och extraordnär), används för att övertyga läsaren om att lika extraordinära åtgärder måste vidtas.⁷⁸ Det anförs att skjutningarna har hotat det normala samhällslivet inte minst i de områden som är mest berörda. På grund av att skjutningarna sker på öppen gata finns det en överhängande risk att vanliga samhällsmedborgare drabbas. I förlängningen målas detta problem upp som systemhotande och måste motverkas som högsta prioritet.⁷⁹

1.8.2 Bandepakke I

I förarbetena till *Bandepakke I*, legitimeras förslagen till hårda åtgärder med argument vilka uppehåller sig kring att de är såväl nödvändiga som proportionerliga i förhållande till skyddet för ”vanliga medborgare”. Utöver detta legitimeras lagförslagen inte ytterligare eller ställs mot eventuella konflikterande intressen.

---

⁷⁶ LFTB 2009-05-27 s.1.

⁷⁷ Ibid. s.1.

⁷⁸ Ibid. s.1.

⁷⁹ LFF 2009-04-29 s.4

I lagförarbetet anförs det vidare att lagförslaget inte innehåller några EU-rättsliga aspekter varför det inte utvecklas vidare.⁸⁰ Det kan här konstateras att folketinget vilket motsvarar riksdagen i Sverige, har möjlighet att stifta lag i strid mot EKMR så länge de gör det medvetet.⁸¹ Det nämns inget i förarbetena om att det har skett medvetet. Det verkar emellertid som att folketinget anser att lagförslaget står i överensstämmelse med EKMR.

1.8.3 Bandepakke II

Förarbetena till *Bandepakke II* resonerar på samma sätt. Utvidgningen av bestämmelsens tillämpningsområde har sin bakgrund i att straffhotet om dubbla straff måste gälla redan när en konflikt ger anledning att befara att den kommer utvecklas till ett hot mot det normala samhällslivet. Det är alltså samma skyddsintresse som ligger till grund för införandet av det bredare tillämpningsområdet.⁸²

1.8.4 Bandepakke III

Bandepakke III har till skillnad från nyss nämnda lagändringarna, ett tudelat syfte, vilket även är relevant för hur det legitimeras. Dels medborgares säkerhet, dels att gängkriminella ska sitta i fängelse under en så lång tid som möjligt. Här legitimeras lagförslagen även något avvikande från tidigare. I den avtalstext som ligger till grund för *Bandepakke III*, hävdas det att det inom kriminella nätverk finns ett stort fokus på att kontinuerligt anpassa sina kriminalitetsformer till vad som ger störst profit med minst möjliga risk.⁸³ Av denna anledning anser de att reglerna är motiverade med hänsyn till att staten bör vara ett steg före de gängkriminella. Det måste finnas åtgärder som gör det möjligt att agera på ett ändamålsenligt sätt. Utöver denna mer strategiska argumentationen anförs det även att hårdare straff är motiverade för att samhället på ett tydligare sätt ska kunna kommunicera sitt avståndstagande till den hänsynslöshet som gängkriminaliteten visar på.

---

⁸⁰ Ibid. s.24

⁸¹ Rytter s.37

⁸² LFBT L 2014-06-25 s.5

⁸³ Regeringen, aftale om Bandepakke III

Konsekvenserna för att vända gemenskapen ryggen ska vara vittgående och omfattande heter det.⁸⁴

Beträffande uppehållsförbudet legitimeras förslaget med hänvisning till proportionalitet. Det konstateras i förarbetet att förslaget kränker artikel 11 av EKMR, vilken fastslår allas rätt till mötesfrihet, däremot så görs det gällande att kränkningen är proportionerlig och nödvändig i förhållande till samhällsmedborgarnas trygghet.⁸⁵

1.8.5 Skärpta straffzoner

Vad beträffar införandet av de skärpta straffzonerna finns det även här två huvudsakliga syften. För det första likt ovanstående lagförslag, ämnar skärpta straffzoner till att öka tryggheten för vanliga samhällsmedborgare. Definitionen av samhällsmedborgare är enligt förarbetena någon snävare i detta sammanhang, och handlar i väsentlig mån om de personer som bor och färdas i det aktuella området.

För det andra har de skärpta zonerna till syfte motverka parallelsamhällen. Enligt regeringens målsättningsplan *"et Danmark utan parallelsamfund"* anförs det inledningsvis att Danmark ska vara sammanhängande och enhetligt. Parallelsamhällen hotar av naturliga skäl en sådan ordning och måste därmed med högsta prioritet motverkas. De av folketinget framförda förslag om skärpta straffzoner legitimeras till följd av dess nödvändighet. Folketinget anser att det är helt centralt för samhället att omgående få bukt med en uppblussad brottslighet, i synnerhet med hänsyn till att kriminaliteten sätter sin prägel på området under en lång tid. Området kommer erhålla ett dåligt rykte vilket bidrar till att resursstarka medborgare inte väljer att bosätta sig där.⁸⁶ Regeringen anser att skärpta straffområden är en proportionerlig åtgärd i förhållande till det allvarliga samhällsproblemet. I syfte att underbygga detta ytterligare presenteras det i förarbetena statistik

---

⁸⁴ LFF 2017-04-26 nr 190 s.5

⁸⁵ LFF 2017-04-26 nr 190 s.4

⁸⁶ Regeringen, et Danmark uden parallelsamhällen s 23.

från polisen. Den påvisar att boenden i särskilt utsatta bostadsområden känner sig mindre trygga i förhållande till den övriga befolkningen.⁸⁷ Mot denna bakgrund hävdar justitiedepartementet att det finns ett berättigat behov av att ge polisen utvidgade verktyg för att agera mot vissa typer av brott, vilka bidrar till den otrygghet boenden i de utsatta områdena upplever. Förarbetet framhåller vidare att förslaget inte är förvaltningsrättsligt varför rätten till partsförhör inte ligger för handen, vilket annars ger berörda parter en möjlighet att yttra sig i en förvaltningsrättslig fråga.⁸⁸

1.9 Legitimeringsgrunder i Sverige

1.9.1 Problembild

Som nämnt porträtteras problemen med gängkriminalitet i Sverige på ett annorlunda, mer utförligt sätt. Detta är av intresse eftersom definitionen av ett problem, påverkar vilka lösningar som står till buds.

Enligt den svenska gängbrottsutredningen framställs problemet som mer komplext inom vilken en rad faktorer anges som orsak till den ökade kriminaliteten. Gemensamma omständigheter är unga män som växer upp i utsatta områden vilka präglas av utanförskap, svag familjeanknytning, upplevelser av diskriminering, fattigdom, trångboddhet samt svårigheter med skolan. Dessa omständigheter medför en stor risk att unga, främst pojkar väljer den kriminella banan. Risken förstärks i och med att kriminalitet förknippas med status i dessa områden.⁸⁹ Väl inne i kriminaliteten ter det sig mycket svårt att hoppa av vilket leder till en kriminaliseringsprocess, som påbörjas i tidig ålder. Enligt rapporter från BRÅ sägs det förekomma barn i tioårsåldern som agerar springpojkar till äldre mer tongivande personer i de olika gängen. De unga utnyttjas och får i

---

⁸⁷ LFF 2018-10-03 nr 22

⁸⁸ § 19 och § 20, 2014-04-22 nr. 422 Förvaltningsloven

⁸⁹ SOU 2021:68 s. 90

uppgift att transportera vapen och narkotika eller hålla span på polis.⁹⁰ Mot denna bakgrund måste situationen i de utsatta områdena mötas med trygghetsskapande åtgärder från olika sektorer i samhället.⁹¹ Den generella välfärden pekas ut som, ett vid sidan av den straffrättsliga lagstiftning viktigt verktyg för det övergripande problemet.⁹² Innan jag går in på de specifika åtgärderna, är det påkallat att på ett övergripande sätt redogöra för vissa fundamentala principer som beaktats vid övervägandet till regeringens föreslagna straffhöjningar. Som nämnt görs sådana intresseavvägningar i Danmark inte, varför någon sådan rubrik inte finns i föregående kapitel.

1.9.2 Allmänna straffteoretiska utgångspunkter

Det finns vissa straffteoretiska utgångspunkter som beaktas vid såväl nykriminalisering som uppkriminalisering i Sverige. Dessa principer syftar till att tillförsäkra en rättssäkerhet samt en relativ rättvisa.⁹³ De centrala principerna vilka gängbrottsutredningen pekar ut är ekvivalens, proportionalitet och humanitetsprincipen.

Humanitetsprincipen innebär att straff generellt ska ske med måttlighet och försiktighet. Fängelsestraffkommittén gör gällande att ett frihetsberövande i första hand bör undvikas och i andra hand bör vara så kort som möjligt.⁹⁴ Proportionalitetsprincipen innebär att straffet bör stå i proportion till brottets allvar, vilket betyder att svårare brott bör bestraffas strängare än mindre allvarliga brott. Synen på en gärnings allvarlighet är dynamisk och följer till viss del samhällets syn på gärningen den aktuella tiden. Ekvivalens innebär att lika allvarliga brott ska bestraffas lika strängt. Dessa principer gör att straffsystemet måste vara konsekvent varför samtliga brottstyper måste tas i beaktning innan en ny- eller uppkriminalisering äger rum.

---

⁹⁰ Ibid. s. 93

⁹¹ Ibid. s. 164

⁹² Ibid. s. 93

⁹³ Ibid. s. 125

⁹⁴ Ibid. s. 129

Straff anses i teorin tjäna alternativa syften. Dels brottsförebyggande genom straffets avskräckande effekt. Hur avskräckande ett straff är varierar i förhållande till vilken brottstyp det är fråga om. Forskning visar att straffet har en förhållandevis låg avskräckningseffekt vid vålds och hotbrottslighet mot bakgrund av att de vanligen begås impulsivt. Dels anses straff ha ett brottspreventivt syfte som i synnerhet upprätthålls genom frihetsberövande fängelsestraff. Under den tid en gärningsman sitter frihetsberövad finns det ingen möjlighet för denne att begå brott ute i samhället i lika stor utsträckning. Inom ramen för gängbrottsforskningen har det konstaterats att denna effekt inte är lika påtaglig, med hänsyn till att gängkriminella snabbt byts ut mot nya personer. Vidare kan straffet medföra upplevd rättvisa, uppgörelse samt trygghet för brottsoffret.⁹⁵

I vilken utsträckning straff påverkar kriminalitet i samhället är svårt att fastställa. De flesta forskare hittar inte någon korrelation mellan strängare straff och minskad brottslighet. Däremot så fyller systemet som sådant en fundamental funktion för samhället. Ett system utan sanktioner och straff för den kriminella skulle upplevas som stötande och är avgörande för en fungerande rättsstat.⁹⁶

Straffets negativa effekter tar hänsyn till konsekvenser för den kriminella samt dennes anhöriga. Ett fängelsestraff riskerar att ha en nedbrytande effekt för den enskilde individen vilket förstärks vid ett längre fängelsestraff. Därutöver finns det en risk att den dömda beväst en kriminell livsstil som riskerar att bli kontraproduktiv i förhållande till straffets brottspreventiva effekt. Den senare konsekvensen gör sig i synnerhet påmind för unga personer.⁹⁷

---

⁹⁵ Ibid. s. 126-128

⁹⁶ Ibid. s. 129

⁹⁷ Ibid. s. 130-131

1.9.3 Narkotikabrott

Utredningen anser att straffet för befattning av en mindre mängd narkotika bör höjas. Straffhöjningen legitimeras med hänvisning till proportionalitetsargument. Det anförs att narkotikaförsäljningen utgör en betydande inkomstkälla för de kriminella nätverken som måste bekämpas. Vidare konstateras det att narkotikabrottsligheten inte sällan medför annan brottslighet, till exempel penningtvätt eller hot och våldshandlingar mellan grupper vilka är verksamma på marknaden. Det bidrar också till ett otryygt lokalsamhälle eftersom försäljningen äger rum i offentliga miljöer.⁹⁸ Till sist gör utredningen gällande att försäljningen oftast begås av unga personer, och därmed kan utgöra en inkörsport till en kriminell livsstil.⁹⁹

1.9.4 Slopad ungdomsrabatt

Som nämnt föreslås slopandet av ungdomsreduktion enbart omfatta allvarlig brottslighet. Särbehandlingen av unga myndiga står däremot oförändrad i förhållande till mindre allvarlig brottslighet.

Som grund för detta anförs att straffet för allvarlig brottslighet enligt nuvarande ordning inte står i proportion till brottets allvar. Utredningen ansåg att människors rätt att bli skyddade från allvarlig brottslighet väger tyngre än intresset av en straffrättslig särbehandling av unga myndiga. Däremot ansågs det senare intresset väga tyngre i förhållande till mindre allvarlig brottslighet. Vad som motiverar detta är att unga personer i regel har en bristande utveckling och ansvarsförmåga vilket påverkar förmågan till självkontroll. Därutöver är yngre personer känsligare för straff i jämförelse med vuxna lagöverträdare.¹⁰⁰ Detta måste samhället ha en större tolerans inför.

---

⁹⁸ Ibid. s. 351

⁹⁹ Ibid. s. 351

¹⁰⁰ Prop. 2021/22:17 s. 23

I propositionen till slopad ungdomsreduktion görs det avvägningar mellan likabehandling, proportionalitet mellan brott och straff, konsekvens, förutsebarhet, trovärdighet för rättssystemet, samt intresset av straffrättslig särbehandling av unga lagöverträdare.¹⁰¹ Intressevägningen gjordes således mellan å ena sidan människors skydd mot allvarlig brottslighet, samt samhällets möjlighet att utdöma ett proportionellt straff i förhållande till det begångna brottet, mot å andra sidan den unga lagöverträdarens skydd mot längre fängelsestraff. Beträffande allvarlig brottslighet ansågs människors skydd väga tyngre. Därutöver framförs det att den nuvarande regleringen leder till att reaktionen på allvarlig brottslighet blir alltför begränsad som inte står i proportion till brottets allvar. I förhållande till mindre allvarliga brott, ansågs skälen till särbehandling för unga myndiga däremot väga tyngre.¹⁰²

Vad som ytterligare framhålls till stöd för att slopandet enbart ska gälla i förhållande till allvarlig brottslighet, är att förändringar i så hög utsträckning som möjligt ska stämma överens med påföljdssystemets uppbyggnad samt brottsbalkens systematik. En lagändring ska inte innebära större förändringar än nödvändigt.¹⁰³

1.9.5 Vålds och hotbrottslighet

Allmänna straffteoretiska utgångspunkter och principer för straffsystemets uppbyggnad, pekas ut som viktiga vid övervägandet av huruvida nya straffskärpande åtgärder bör vidtas.¹⁰⁴ Vidare bör fängelsestraff enbart föreskrivas i det fall gärningen är så klandervärd att det från samhällets sida inte finns andra tillräckligt adekvata åtgärder.¹⁰⁵ Nedan behandlas brottstyperna separat.

1.9.5.1 Skärpt straffskalan för misshandel är inte

---

¹⁰¹ Ibid. s.24

¹⁰² Ibid. s. 23

¹⁰³ Prop. 2021/22:17 s. 29

¹⁰⁴ SOU 2021:68 s. 125

¹⁰⁵ Ibid. s. 126

motiverat

Vad beträffar de grövre typerna av misshandel finns det inget stöd för att sådana brott generellt har ökat i antal eller blivit grövre. Av denna anledning anser utredningen det inte vara påkallat att ändra brottens abstrakta straffvärde.¹⁰⁶ Misshandel är dessutom en brottstyp som är vanligt förekommande även utanför gängrelaterade uppgörelser. Detta motiverar utredningens slutsats ytterligare, då det framhålls att hänsyn bör tas till i vilken utsträckning brottet begås av personer utan en anknytning till gängbrottsligheten. En straffhöjning skulle i huvudsak träffa gärningar utanför den identifierade problembilden.¹⁰⁷ Vad som skulle kunna tala för att en straffhöjning bör ske är det ökade våldet med tillhyggen i form av kniv och skjutvapen. Användande av kniv begås även av andra utan anknytning till ett gäng, det finns dessutom möjlighet att beakta de som en försvårande omständighet inom den befintliga straffskalan.¹⁰⁸

Däremot finns det en stark koppling mellan ett ökat skjutvapenvåld och gängkriminaliteten, vilket oftare rubriceras som mord eller mordförsök.¹⁰⁹ Till sist framförs ekvivalensargument, då misshandel skulle straffas lika hårt som våldtäkt, vilket kan ifrågasättas. Straffskalorna bör motsvara hur allvarligt lagstiftaren ser på den brottsliga gärningen.¹¹⁰ Mot bakgrund av vad som förekommit anser utredningen det vara svårt att hitta skäl vilka motiverar en generell straffhöjning av misshandelsbrottet.¹¹¹

1.9.5.2 Skärpt straffskala för olaga tvång och hot är motiverat

En höjning av minimistraffet för grovt olaga tvång är motiverat på grund av att det står i överensstämmelse med straffsystemet i övrigt. Utpressning utgör en svårare brottslighetstyp, vilket även kommuniceras efter den föreslagna straffhöjningen. Trots att det inte kan fastslås till vilken utsträckning fallen som tidigare dömts ut har en anknytning till kriminella nätverk, står det klart

---

¹⁰⁶ Ibid. s. 179

¹⁰⁷ Ibid. s. 179

¹⁰⁸ Ibid. s. 179

¹⁰⁹ Ibid. s. 179

¹¹⁰ Ibid. s. 173

¹¹¹ Ibid. s. 180

att grovt olaga hot är vanligt förekommande. Det görs gällande att kriminella nätverk bedriver illegal indrivning avseende verkliga samt överkliga skuldförhållanden som genomsyras av våld och hot. Därutöver anses straffhöjningen även vara befogad för brott som begås utan en gängrelaterad koppling, då integritetskränkningen ett hot utgör bör tillmätas betydelse. Samma motiveringsgrunder framläggs till stöd för höjandet av minimistraffet respektive maximistraffet för olaga hot och grovt olaga hot.¹¹²

1.9.5.3 Skärpt straffskala för rån är motiverat

BRÅ har i sina rapporter pekat ut brott som tenderar leda till fortsatt brottslighet, varmed rån var ett av de. Polismyndigheten delar BRÅs slutsatser och menar att rånets strategiska karaktär är särskilt påtaglig i utsatta områden. Personrån utgör den vanligaste formen och har enligt utredningens information ökat, i synnerhet sådana personrån som sker av och mot barn. På grund av dessa omständigheter finns det skäl som talar för att lagstiftaren måste se allvarligt på denna typ av brottslighet. En brottstyps allvarlighet är dynamisk och kan förändras i takt med samhällets värderingar. Ytterligare ett skäl som anförs till stöd för ovan är att det finns anledning att fästa större avseende vid skillnaden i integritetskränkning mellan rån och andra förmögenhetsbrott än vad som hittills gjorts.¹¹³

---

¹¹² Ibid. s. 185

¹¹³ Ibid. s. 185

Analys

1.10 Analys jämförelsefaktor (1)

1.10.1 Skillnader och likheter

Det kan inledningsvis konstateras att det finns omfattande skillnader vad beträffar den straffrättsliga behandlingen av gängrelaterad brottslighet mellan länderna. Sverige intar en i förhållande till Danmark försiktig inställning till straffhöjande åtgärder, vilket åskådliggörs i bilaga A och B.

Av Bilaga A framgår det att ingen av de åtgärder vilka genomförts i Danmark finns i Sverige. Av Bilaga B framgår det att flertalet straffskärpningar som föreslås i Sverige mer eller mindre korresponderar med straffvärdet som redan finns i Danmark. Ett första undantag är narkotikalagstiftningen som i Danmark är belagt med ett fängelsestraff upp till två år, i jämförelse med fängelse i sex månader i Sverige. Ett annat undantag är fängelsestraffet för rån, som i Danmark kan ge upp till 6 års fängelse i jämförelse med 1 år och sex månader i Sverige. Däremot är förslaget om fängelsestraffet för utpressning från två till tre år fängelsestraff, nästan dubbelt så högt än vad som tillämpas i Danmark.

Det framgår vidare av Bilaga B, att samtliga brottstyper omfattas av bestämmelsen om skärpta straffområden, samt att flertalet omfattas av dubbla straff för gängrelaterad brottslighet. Det betyder att om de danska domstolarna kan visa att ett brott antingen har begåtts inom ett skärpt straffområde, eller är ägnad att framkalla en konflikt mellan två rivaliserande grupper, fördubblas påföljderna. Det ska även noteras att Danmark inte har någon ungdomsreduktion för unga myndiga, vilket ytterligare påverkar straffskillnaderna vid mindre allvarlig brottslighet som begås av unga myndiga i Sverige.

Även om den svenska lagstiftningen intar en mer defensiv lagstiftningsmetod än Danmark, har skärpta straff i högre utsträckning än tidigare omfattats även i Sverige. De senaste 10 åren har ett 60 tal straffhöjningar i Sverige skett. Befolkningen har i takt med att gängkriminaliteten ökat, ställt högre krav på att politiker ska lösa problemen. En åtgärd som ligger nära till hands är höjda straff. Eftersom det saknas evidens som påvisar en korrelation mellan högre straff och minskad brottslighet, kan sådana åtgärder upplevas populistiska utan förankring i vetenskap och empiri.

Detta anser jag i synnerhet vara fallet i Danmark, jag upplever att den danska lagstiftningen i högre utsträckning är politiserad, förhastad och populistisk. I Sverige är den kriminalpolitiska diskursen densamma, däremot utvärderas lagförslagen med utgångspunkt i juridiska principer. Jag anser att resonemanget understöds genom skillnaden i lagförarbetenas omfattning mellan länderna. I Sverige är förarbetena upp emot 400 sidor där berörda parter har hörts och respekterats av regeringen. I Danmark är motsvarande lagförarbeten mellan 5–40 sidor där motstående intressen inte behandlas, därutöver finns det inga remissinstanser på samma sätt som i Sverige. Förenklat kan man säga att Danmark lagstiftar först och utvärderar sen, i jämförelse med Sverige som utvärderar först och lagstiftar sen. Ett exempel på detta var att Danmark tog bort minimiåldern för straffmyndighet 2009, men återinförde det igen efter att det konstaterades ge kontraproduktiv effekt. Lagstiftningsviljan tar sig även uttryck i hur gängpaketen har utvecklats. Initialt kunde dubbla straff enbart utdömas om ett brott begåtts inom ramen för en pågående ömsesidig konflikt, där skjutvapen använts flera gånger. I samband med utvidgningarna i *bandepakke II* och *III* behöver åklagaren enbart göra sannolikt att brottet är ägnat att framkalla en konflikt i vilken skjutvapen kan komma att användas. Bedömningen är således av hypotetisk karaktär, vilket kan ifrågasättas utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

Den svenska metoden kan dock riskera att underminera trovärdigheten för rättsväsendet då det kan uppfattas som brist på handlingsförmåga, samt att lyckade åtgärder genomförs för sent.

1.10.2 Förklaringshypotes

Vad skillnaderna beträffande lagstiftningsprocessen i respektive land kan bero på ligger utanför studiens avgränsningsområde. Däremot tåls det nämnas att det svenska beredningstvånget, samt ländernas skilda valregler kan vara en förklaring till skillnaderna i de olika länderna.

För svenskt vidkommande är tanken på en långsam och välövervägd lagstiftningsprocess djupt rotat, vilket beredningstvånget är ett uttryck för. Även om det är riksdagen som är lagstiftare, är min tolkning att det finns en stor lyhördhet inför vad remissinstanserna yttrar. Ett belysande exempel är sloandet av ungdomsreduktionen. Regeringen föreslog ett generellt slopande, vilket efter omfattande kritik från remissinstanserna begränsades till att enbart avse allvarlig brottslighet. Någon motsvarande beredningstvång finns inte i Danmark, vilket av förklarliga skäl kan påskynda processen.

I Danmark finns det inte fasta mandatperioder på samma sätt som i Sverige, det är statsministern som senast fyra år efter tillträde, bestämmer när val ska utlysas. Val utlyses allt oftare när stödet för statsministerns parti tycks vara stort. Med anledning av detta finns det en större benägenhet att införa lagar som står i linje med befolkningens åsikter, i syfte att appellera väljare.

1.11 Analys jämförelsefaktor (2)

1.11.1 Legitimeringsgrunder i Danmark

Gemensamt för hur lagändringarna legitimeras i Danmark är utpekandet av ett överordnat skyddsintresse som måste tryggas. Skyddsintresset som

motiverar de studerade lagförslagen är tryggheten för laglydiga samhällsmedborgare vilka riskerar att hamna i skottlinjen vid en gängrelaterad konflikt. Skyddsintresset kan även vidgas till att skydda ett enhetligt danskt samhälle vilket parallellsamhällen hotar. Det utpekade skyddsintresset är överordnat och behöver därför inte vägas mot motstående intressen eller andra juridiska utgångspunkter.

Det förefaller vidare finnas en övertygelse om att straffhöjande åtgärder är lösningen på gängbrottsligheten. Denna tolkning bygger jag på att *Bandepakke III*s uttalade syfte är att så många gängkriminella ska sitta inne så länge som möjligt samt att rätten till villkorlig frigivning begränsas.

Med hänsyn till att det utpekade skyddsintresset porträtteras som överordnat, samt att lösningen på problemet är höjda straff, är det lätt för folketinget att legitimera de hårda åtgärderna mot gängkriminella.

1.11.2 Legitimeringsgrunder i Sverige

De förslag vilka förs fram i Sverige är i högre utsträckning en produkt av avväganden mellan skyddsvärda intressen samt straffteoretiska utgångspunkter. Det görs avvägningar utifrån proportionalitetsprincipen, principen om ekvivalens, konsekvens, förutsebarhet och trovärdigt samt humanitetsprincipen.

För de brottstyper utredningen anser att en straffhöjning är påkallad hänvisas det främst till proportionalitetsprincipen, med argument kring att den nuvarande ordningen inte speglar brottets allvar på ett adekvat sätt. Det som indirekt sägs är att Sveriges syn på sådana brott vilka är vanligt förekommande inom gängkriminaliteten har förändrats. Det är i förlängningen det allmänna rättsmedvetandet som i någon mån försöker att mötas,

Det är på detta sätt förhållandevis lätt att motivera straffskärpningar med proportionalitetsargument, eftersom allvarligheten av ett brott är svårt att

omvandla till en abstrakt straffskalenivå, så länge det inte är anmärkningsvärt högre än tidigare. I detta avseende är principerna om konsekvens och ekvivalens viktiga. Däremot är straffhöjningarna i Sverige förhållandevis milda från några månader till max ett år. Träskman menar att hänvisningar till proportionalitet undviker argument med förankring i empiri och rationalitet. Jag delar Träskmans åsikt. Däremot är jag ödmjuk inför att en ordning som saknar befogenhet att utdöma tillräckliga åtgärder riskerar att undergräva straffsystemets legitimitet och trovärdighet.

Moderaterna eftersöker ett perspektivskifte, och är villiga att gå så långt som Danmark. De skäl som för svenskt vidkommande lyfts fram som beaktansvärda vid lagstiftning; en konsekvent, proportionerlig och human påföljdsordning, hade då inte längre gällt.

Bilaga A

Danmark	Sverige
Lagstiftningsåtgärder i Danmark	Eventuell motsvarighet i Sverige
§ 81 a Straffeloven → Dubbla straff för allvarigare brottstyper som är ägnad till att framkalla en konflikt mellan två rivaliserade grupper	Ingen motsvarighet i Sverige
§ 6a politiloven och § 81 d → Dubbla straff inom vissa utpekade skärpta straffzoner för vissa utpekade brott som hotar tryggheten.	Ingen motsvarighet i Sverige
Möjlighet att döma ut uppehållsförbud vid sidan av nyss nämnda påföljder.	Ingen motsvarighet i Sverige

Bilaga B

Sverige	Danmark		
Förslag i Sverige	Straffskala för motsvarande brott i Danmark	Är 81 a § Straffeloven tillämplig? (dubbla straff för gängkriminella)	Är 81 d § Straffeloven tillämplig? (skärpt straffzon)
Slopad ungdomsrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet.	Ingen motsvarighet i Danmark. Unga myndiga behandlas som vuxna lagöverträdare.		
Straffhöjning av narkotikaförsäljning av mindre mängd från 14 dagar till sex månaders fängelse.	Fängelse upp till två år. ¹¹⁴	Ej tillämplig	Tillämplig – maxstraff 4 år.
Straffskärpning för olaga hot höjs från ett till två år fängelse	Böter eller fängelse upp till två år. ¹¹⁵	Tillämplig - Maxstraff 4 år. ¹¹⁶	Tillämplig – Maxstraff 4 år
Rån höjs från fängelse i ett år till fängelse i ett år och sex månader.	Fängelse upp till 6 år. ¹¹⁷	Tillämplig - Maxstraff 12 år. ¹¹⁸	Tillämplig - Maxstraff 12 år

¹¹⁴ §§ 1 och 3 lov om euforiserende stoffer

¹¹⁵ § 226 straffeloven

¹¹⁶ § 81 a straffeloven

¹¹⁷ § 288 straffeloven

¹¹⁸ § 81 a straffeloven

Straffskalan för utpressning höjs från två år till i tre år.	Fängelse upp till 1 år och 6 månader. ¹¹⁹	Tillämplig - Maxstraff 3 år och 2 månader. ¹²⁰	Tillämplig - Maxstraff 3 år och 2 månader.
Straffskalan för grov utpressning höjs från fängelse i lägst ett år och sex månader – och högst sex år till fängelse i lägst två och högst åtta år. ¹²¹	Fängelse upp till 6 års fängelse. ¹²²	Tillämplig - Maxstraff 12 år. ¹²³	Tillämplig - Maxstraff 12 år

---

¹¹⁹ § 281, § 286 straffeloven

¹²⁰ § 81 a straffeloven

¹²¹ SOU 2021:68 s. 197

¹²² § 281, § 285 straffeloven

¹²³ § 81 a straffeloven

Käll- och litteraturförteckning

Svenskt offentligt tryck

Lagstiftning

Brottsbalk (1962:700)

Narkotikastrafflag (1968:64)

Utredningsbetänkande

SOU 2021:68 *Skärpta straff för brott i kriminella nätverk*

Propositioner och regeringskrivelser

Prop. 2021/22:17 *Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet.*

34-punktsprogrammet: *Regeringens åtgärder mot gängkriminaliteten, 30 september 2019.*

Regeringskansliet (2021) *Skärpta straff viktig del i kampen mot den organiserade brottsligheten.*

Övrigt riksdagstryck

Mot. 2019/20:3063 *Åtgärder mot gängbrottsligheten.*

Mot. 2020/21:3365 *Krafttag mot brottsligheten i Sverige*

Danskt offentligt tryck

Lagstiftning

Lovbekendtgørelse 2021-09-20. Nr 1851 Straffeloven

Lovbekendtgørelse 2019-11-29 nr 1270 Politiloven

Lovbekendtgørelse 2019-12-09 nr 1337 om euforiserende stoffer.

Lovbekendtgørelse 2014-04-22 nr 422 Forvaltningsloven

Lovbekendtgørelse 2017-12-05 nr 1402 om ændring af straffeloven, lov om en børne- og ungeydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag

Lovbekendtgørelse 2018-12-18 nr 1543 Om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed

Lov 2009-06-12 nr 501 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven (*Bandepakke I*)

Lov 2014-06-25 nr 733, om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (*Bandepakke II*)

Lov 2017-06-08 nr 672 om ændring af straffeloven, lov om forbud mod ophold i bestemte ejendomme og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (*Bandepakke III*)

Regeringens skrivelser

Regeringen ”*Et Danmark uden parallelsamfund – ingen ghettoer i 2030*”, mars 2018.

Regeringen, ”*Aftaletekst om bandepakke III-bander bag tremmer*”, Aftale mellem Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti.

Lagförarbeten

LFF 2009-04-29 nr. 211, ”*Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbrydelse af straf m.v. og forvaltningsloven*” (Bandepakke I)

LFTB, 2009-05-27 nr. 211 ” *forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbrydelse af straf m.v. og forvaltningsloven*” (bandepakke I)

LFF 2014-01-15 nr. 112 ”*Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbrydelse af straf m.v.*” (Bandepakke II)

LFBK 2014-05-27 nr. 112 ”*ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbrydelse af straf m.v.*” (Bandepakke II.)

LFF 2017-04-26 nr.190 ”*Forslag til lov om ændring af straffeloven, lov om forbud mod ophold i bestemte ejendomme og lov om fuldbrydelse af straf m.v.*”(Bandepakke III)

LFF 2018-10-03 nr 22 ”*Forslag til lov om ændring af straffeloven, pasloven og politiloven (initiativer mod parallelsamfund)*”

Litteratur

Elo Rytter, Jens (2006) ”*Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret*” Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Thomson A/S, København.

Kjär Minke, Linda (2018) ”*Strafomfanget i Danmark – med særlig fokus på fængselstraf*” Samfundsøkonomen nr. 4 december 2018.

Modéer, Kjell Å (2010) ”*Historiska rättskällor i konflikt. En introduktion i rättshistoria*” Santérus förlag, Stockholm.

Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (2018) "*juridisk metodlära*", studentlitteratur, Lund.

Pratt, John och Eriksson, Anna (2009) "*Den skandinaviska exceptionalismen i kriminalpolitiken*" Nordisk Tidskrift for Kriminalvidenskap.

Salihu, Diamant (2020) "*tills alla dör*" Mondial förlag, Stockholm.

Tonry, Michael & Lappi-Seppälä, Tapio (2011) "*Crime and Justice in Scandinavia*" The University of Chicago Press, Chicago and London

Träskman, Per Ole (2016) "*The golden age of Nordic Cooperation*" har de nordiska kronjuvelerna kommit på museum? – Den nordiska brottskontrollen: nutid, dåtid och framtid" Nordisk Tidskrift for Kriminalvidenskap.

Wierup, Peter (2020) "*Gansterparadisen, så blev Sverige arena för gängkriminalitet, skjutningar och sprängvåld*", bokförlaget forum, Stockholm.

Nyhetsartiklar

Claes Petersson, "De nya gängen", *Aftonbladet* 18/11 2009, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/m6MoQO/de-nya-gangen> (Hämtad 2021-11-17)